

**Sotsiaalministri määruse „Sotsiaalministri 17. septembri 2008. a määruse nr 53
„Tervise infosüsteemi andmekoosseisud ja nende esitamise tingimused“ muutmise“
eelnou seletuskiri**

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Eelnõuga täiendatakse tervise infosüsteemi edastatavate uuringute, protseduuride ja analüüside saatekirja andmekoosseisu kehtivusajaga. Andmekoosseisu täiendamine saatekirja kehtivusajaga on vajalik, et edaspidi saaks broneerida aega uuringutele üleriigilise digiregistratuuri kaudu. Esimesena tekib see radioloogiliste uuringute tegemisel ultraheliuuringute puhul. Kehtivusaeg saatekirjal tagab, et tervishoiuteenuse osutamine patsiendile on asjakohane.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja on ette valmistanud Sotsiaalministeeriumi digilahenduste poliitikajuht Jaanika Merilo (jaanika.merilo@sm.ee) ja Tervisekassa projektijuht Anett Pärs (anett.pars@tervisekassa.ee). Eelnõu juriidilise ekspertiisi on teinud Sotsiaalministeeriumi õigusosakonna õigusnõunik Reet Kodu (reet.kodu@sm.ee). Eelnõu ja seletuskirja on keeletoimetanud Rahandusministeeriumi ühisosakonna dokumendihaldustalituse keeletoimetaja Virge Tammaru (virge.tammaru@fin.ee).

1.3. Märkused

Eelnõu on seotud Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammi kavandatud tegevusega „Digiregistratuuri radioloogiliste uuringute lisamine“. Eelnõu ei ole seotud teiste eelnõudega.

Määrusega muudetakse sotsiaalministri 17. septembri 2008. a määruse nr 53 „Tervise infosüsteemi andmekoosseisud ja nende esitamise tingimused“ redaktsiooni RT I, 10.04.2025, 4.

Eelnõu ei ole seotud isikuandmete töötlemisega isikuandmete kaitse üldmääruse tähenduses. Eelnõu ei too kaasa isikuandmete kogumise, töötlemise ega säilitamise ulatuse suurenemist. Tegemist on olemasoleva andmekoosseisu täpsustamisega (kehtivusaja lisamine). Andmekaitsealast mõjuhinnangut ei ole vaja koostada.

Eelnõu mõjutab halduskoormust. Täpsem halduskoormuse muutuste kirjeldus on esitatud seletuskirja punktis 4.1.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Tervisekassa ning Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskuse (TEHIK) radioloogilistele uuringutele suunamiste kaasajastamise projektiga tehtava üleriigilise digiregistratuuri arenduse eesmärk on võimaldada patsientidel edaspidi broneerida aegu radioloogilistele uuringutele digiregistratuuri kaudu. Kui perearst suunab praegu patsiendi uuringule, peab patsient sobiva teenuse aja ja koha leidmiseks ise helistama tervishoiuteenuse osutajatele või minema registratuuri kohale. Praegu puudub tervishoiuteenuse osutajate ülene koondvaade teenust pakkuvatest asutustest ja vabadest aegadest ning patsientidel puudub digitaalselt uuringute broneerimise võimalus. Loodav digiregistratuuri kaudu broneerimine loob võimaluse näha korraga sellega liitunud tervishoiuteenuse osutajate vabu aegu ning neid saatekirja alusel broneerida, nagu praegu saab broneerida näiteks aegu eriarsti vastuvõtule.

Eespool viidatud projekti esimese etapi eesmärk oli lihtsustada ja soodustada protseduuri tellija ning selle tegija vahelist kommunikatsiooni üleriigilise terminoloogia väljatöötamise ja rakendamisega, et tellijal ja tegijal oleks ühtne arusaam sellest, millist uuringut patsiendile on vaja teha. Projekti teise etapi eesmärk on rakendada loodud üleriigilist terminoloogiat ka üleriigilises digiregistratuuris ning luua patsiendile võimalus selle kaudu radioloogilistele uuringutele aega broneerida.

Viidatud digiregistratuuri arendused eeldavad määruse muutmist, kuna uuringu, protseduuri ja analüüsi saatekirja andmekoosseis ei sisalda praegu saatekirja kehtivusaega, kuid on oluline, et saatekirjale saaks määrata kehtivusaja, sest protseduurile suunatakse kindla eesmärgiga ja diagnoosihüpoteesi kinnitamiseks. Liiga pika aja möödudes ei ole aga protseduuri tegemine enam patsiendi tervises seisundi vaatest relevantne, sest tervises seisund on ajas muutuv. Seega tagab kehtivusaeg saatekirjal, et tervishoiuteenuse osutamine patsiendile on asjakohane. Kehtivusajana käsitatakse hiliseimat aega, mil saab saatekirjaga vastuvõtuaega broneerida, mitte hiliseimat protseduuri tegemise kuupäeva. Saatekirja kehtivusaeg on olemas tervishoiuteenuse osutajate infosüsteemides asutusesisesteks suunamisteks, kuid terve infosüsteemi kehtivusaegu praegu süstemaatiliselt ei saadeta, sest saatekirjal puudub vastav andmeväli. Mõned suunajad märgivad saatekirja kehtivuse vabatekstiliselt märkuste lahtrisse või lahtrisse „täpsustatud vastuvõtmise aeg“. Selline lahendus ei ole uuringute digiregistratuuri lisamiseks sobiv, sest saatekirjades sisalduvad andmed ei ole sel juhul ühtsetel alustel ega ka masinloetavad.

Eelnõu koosneb kahest paragrahvist.

Eelnõu §-ga 1 kehtestatakse määruse lisa 3 „Uuringu, protseduuri ja analüüsi saatekirja andmekoosseis“ uues sõnastuses. Saatekirja andmekoosseisu punkti 1 pealkirja muudetakse (dokumendi number asendatakse dokumendi andmetega) ja sama punkti täiendatakse dokumendi (saatekirja) kehtivusaja andmetega – dokumendi kehtivuse alguskuupäev ja dokumendi kehtivuse lõppkuupäev. Samuti jäetakse andmekoosseisust välja (p-d 3.4, 4.8 ja 6.2.4) faksi andmed, sest seda enam ei kasutata.

Määruse § 5 täiendatakse lõikega 14, mille kohaselt peavad tervishoiuteenuse osutajad uuendatud uuringu, protseduuri ja analüüsi saatekirja kasutusele võtma hiljemalt 1. juunist 2026. a. Kuni selle ajani võib saatekirja digiregistratuuri esitada ka nimetatud saatekirja varem kehtinud andmekoosseisus. Ligi kuuekuuline üleminekuaeg on vajalik selleks, et omapoolsete arendustega varem valmis jõudvad tervishoiuteenuse osutajad saaksid uuenenud saatekirja kohe kasutama hakata.

Eelnõu §-s 2 sätestatakse jõustumisaeg – 10. detsember 2025. a.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu reguleerib üksnes terve infosüsteemi riigisiseseid tehnilisi ja andmekoosseisulisi nõudeid. Eelnõu ei ole seotud Euroopa Liidu õigusega.

4. Määruse mõjud

Määruse muudatused loovad aluse digiregistratuuri kaudu radioloogiliste uuringute broneerimiseks, mis aitab paremini ära kasutada tervishoiusüsteemis olemasolevaid ressursse ning annab patsiendile parema võimaluse ajakohase abi saamiseks. Uuringutele aja broneerimine digiregistratuuri kaudu on mugav – patsient saab ülevaate uuringut pakkuvatest tervishoiuteenuse osutajatest ja pakutavatest vabadest aegadest, ilma et peaks neid läbi helistama. Samas säilib ka otse tervishoiuteenuse osutaja juures helistades või kohale minnes broneeringu tegemise võimalus nagu seni.

Tervishoiusüsteemi seisukohast kasutatakse ressursse tõhusamalt, kuna patsiendil on ülevaade vabadest aegadest üle riigi ning ta saab valida talle sobiva teenusepakkuja ja aja.

Samuti tagab määruse rakendamine selle, et patsient ei saa uuringule aega broneerida ja talle ei osutata saatekirja alusel tervishoiuteenust siis, kui selleks eelduslikult enam vajadust ei ole. Aega saab broneerida kuni saatekirja kehtivusaja lõpuni. Seega aitab määruse rakendamine kaasa uuringute asja- ja ajakohasusele, kuid ei taga seda iseseisvalt, samuti aitab vähendada tervishoiusüsteemi koormamist tarbetute protseduuridega.

4.1. Mõju halduskoormusele

Mõju halduskoormusele on neutraalne. Kuigi arendus nõuab teatud ressursse nii tervishoiuteenuse osutajate infosüsteemide arendajatelt kui ka TEHIK-ult, tekib kokkuhoid kogu süsteemis olevate ressursside tõhusama ja ajakohasema kasutuse näol. Samuti väheneb tervishoiuspetsialistide koormus, kuna patsientidel tekib võimalus vajalikke aegu ise broneerida ning vajaduse korral broneeringuid muuta.

5. Määruse rakendamise seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamiseks avaldab TEHIK saatekirja vormingu uue versiooni. Asutusele kaasneb sellega ühekordne arenduskulu ning tööjõukulu, mis kaetakse Tervisekassa radioloogilistele uuringutele suunamiste kaasajastamise projekti eelarvest. Eeldatav arendusega kaasnev kulu on ligikaudu 6000 eurot. Määruse rakendamiseks lisarahastust ei vajata ning muudatus viiakse ellu olemasolevate vahendite piires. Otseseid tulusid ei kaasne.

Tervisevaldkonna infosüsteemide arendajad peavad tegema teatud arendusi, et võimaldada vabade aegade kuvamist digiregistratuuri kaudu. Arenduste maht sõltub nii olemasolevast valmidusest (k.a üleriigilise digiregistratuuriga liidestumine) kui ka süsteemi enda arhitektuurist.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub 10. detsembril 2025. a ning tulenevalt rakendussättest muutub kohustuslikuks 1. juunist 2026. Tähtaja määramisel on lähtutud sellest, et muudatus ei ole suuremahuline ega vaja seega pikemat ettevalmistusaega.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Saatekirjale kehtivusaja lisamise vajadus on enne eelnõu koostamist valideeritud tellijate ja teostajatega radioloogilistele protseduuridele suunamiste kaasajastamise projekti raames perioodil detsember 2024 – märts 2025 toimunud töötubades.

Peamisteks kaasatud sihtrühmadeks olid tervishoiutöötajad või teenuse osutamisel osalevad isikud, kes on otseselt seotud radioloogiliste protseduuride tellimise või tegemisega: perearstid, radioloogid, teised eriarstid, hambaarstid, õed, ämmaemandad, radioloogiatehnikud, klienditeenindajad ja meditsiinifüüsikud. Kaasatud olid ka järgmised erialaliidud: Eesti Perearstide Selts (EPS), Eesti Radioloogiatehnikute Ühing (ERTÜ) ja Eesti Radioloogia Ühing (ERÜ).

Detsembris 2024 toimus seotud osapooltega valideerimise töötuba, mille eesmärk oli kaardistada praegune olukord (töövoog, probleemkohad) ja valideerida osapoolte vajadused. Töötoas osales 20 inimest, kelle hulka kuulusid perearstid, radioloogid, teised eriarstid, hambaarstid, klienditeenindajad ja radioloogiatehnikud.

2025. aasta I kvartali jooksul toimus seitse planeeritud arenduse valideerimise töötuba. Töötubade eesmärk oli esitleda osapooltele nägemust lahendusest, saada tagasisidet ja mõista, kas see katab nende vajadused.

- 1. töötuba toimus jaanuaris 2025 perearstiabi esindajatele. Osalesid perearstid ja pereõed, kaasatud olid ka EPS-i juhatuse esindajad.
- 2. töötuba toimus veebruaris 2025 radioloogiatehnikute esindajatele. Osalesid Eesti Radioloogiatehnikute Ühingu liikmed ja juhatuse esindajad (kes igapäevaselt TTO-de juures töötavad).
- 3. töötuba toimus veebruaris 2025 eriarstiabi tasandi esindajatele. Osalesid erinevate TTO-de juures tegutsevad ning erineva profiiliga üld- ja eriarstid. Kaasatud oli ka Eesti Nooremärstide Ühenduse esindaja.
- 4. töötuba toimus veebruaris 2025 TTO-de ravijuhtidele.
- 5. töötuba toimus märtsis 2025 juhtivatele radioloogidele. Osalesid TTO-de diagnostikakliinikute ning radioloogiakeskuste juhatajad ja esindajad.
- 6. töötuba toimus märtsis TTO-de kvaliteedijuhtidele ja nende esindajatele.
- 7. töötuba toimus märtsis 2025 TTO-de IT-osakonna esindajatele ja TTO-de infosüsteemide arendajatele, et paremini mõista, mida projekti tulemusena planeeritava lahenduse kasutusele võtmine erinevatele infosüsteemidele tähendaks.

Töötubades käsitleti lisaks muudele teemadele ka andmekoosseisu täiendamise, sealhulgas kehtivusaja lisamise vajadust.

Eelnõu saadeti arvamuse avaldamiseks Eesti Perearstide Seltsile, Eesti Radioloogiatehnikute Ühingule (ERTÜ), Eesti Radioloogia Ühingule (ERÜ), Eesti Haiglate Liidule, Eesti Arstide Liidule, Eesti Puuetega Inimeste Kojale, Tervisekassale ja TEHIK-ule.

Eesti Radioloogiatehnikute Ühing ja Eesti Arstide Liit toetasid eelnõu ning märkusi ei esitanud. Eesti Radioloogia Ühing, Tervisekassa, Eesti Haiglate Liit ja Eesti Puuetega Inimeste Koda esitasid märkused. Märkustega arvestamise tabel on seletuskirja lisas.